

DOI: <https://doi.org/10.31318/2786-8877.7.2024.331727>

КАРАСЬ Г. В.

Навчально-науковий інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри методики музичного виховання та диригування (Івано-Франківськ, Україна).

Karas, Hanna. Art Scientific Educational Institute of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Doctor of Art Studies, Professor, Professor at the Department of Music Education and Conducting Methods (Ivano-Frankivsk, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1440-7461>

© Карась Г. В., 2024.

karasg@ukr.net

**ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ АСПЕКТИ
МЕМУАРІВ ПРО ОЛЕКСАНДРА КОЗАРЕНКА
(ДО 60-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

**SOURCE STUDIES ASPECTS OF THE MEMOIRS
ABOUT OLEKSANDR KOZARENKO (TO COMMEMORATE
THE 60TH ANNIVERSARY OF HIS BIRTH)**

Олександр Володимирович Козаренко (24.08.1963–21.03.2023) — провідний діяч української музичної культури кінця XX — першої чверті XXI століття. Його багатогранна мистецька діяльність як піаніста, композитора, музикознавця і педагога мала значний вплив на формування нового покоління українських митців. Кожному, хто мав щастя спілкуватися з ним, залишилися спогади, які дбайливо зібрані в науково-публіцистичному виданні «Олександр Козаренко: Недочитана партитура життя... Спогади про митця» [Олександр Козаренко, 2023]. Книгу видано 2023 року до його 60-річчя. Вона дає змогу ближче пізнати цю оригінальну постать української музичної культури сучасності.

Свої спогади написали автори з різних міст України (Київ, Львів, Івано-Франківськ, Коломия, Одеса, Дрогобич, Хмельницький, Рівне, Ніжин, Мукачево) та з інших країн світу (Угорщина, Німеччина, Канада). Це такі відомі діячі української культури, як Юрій Луців, Іван Юзюк, Андрій Содомора, Юрій Василевич, Кармела Цепколенко, Софія Майданська; музикознавці Алла Терещенко, Юрій Чекан, Тетяна Гусарчук, Віолетта Дутчак, Ганна Карась, Аделіна Єфіменко, Богдан Кіндратюк, Тетяна Молчанова, Володимир Сивошіп, Наталія Сиротинська, Володимир Грабовський, Любов Серганюк, Ольга Муравська, Ольга Фабрика-Процька, Михайло Швед, Ірина Чернова-Строй; колеги і друзі Надія Кос, Володимир Гінзбург, Юлія Курташ-Карп, Наталія Гумницька, Дзвіна Гусар, Марія Макара, Ніна Дика, Олександр Драган, Тарас Дубровний, Оксана Щур, Ірина Ключковська, Мар'яна Само-тос; вихованці Олександра Козаренка Василь Чучман, Вероні-ка Мішеніна. Ігор Глібовицький, Анна Школьнікова, Тетяна Младенова, Анастасія Патер, Марина Вітюк-Павленко.

Ці спогади містять унікальну інформацію про становлення митця і його творчу діяльність в Україні і Європі, про педагогічну працю Олександр Козаренка як наставника молодих композиторів і музикознавців, про соціокультурне середовище багатьох міст України. Спогади мають яскраве персоніфіковане забарвлення, відтворюють характер творчої особистості, уподобання митця, його ставлення до друзів, рідних, студентів і колег, що врешті-решт творить універсальну творчу особистість, концепцію якої доведено в монографії Ольги Коменди [2017].

Доктор мистецтвознавства, професор Алла Терещенко наголошує на різножанровості творчості композитора, властивій шістдесятникам, з елементами строкатості постмодернізму: «... поєднання характерних ознак бароко, неокласицизму, неоромантизму, неофольклоризму й інших стильових течій» і технік — «мінімалізму, алеаторики, сонористики тощо» [Терещенко, 2023, с. 120]. Усе це збагачувало національну музичну культуру.

Унікальною вважав постать і творчість О. Козаренка доктор мистецтвознавства, професор Юрій Чекан: «Він

був людиною, що належала іншій добі. Романтиком, мрійником, одинаком. Екстравертним інтровертом. Унікумом, що за численними масками — композитора, піаніста, науковця, балагура, містифікатора, міфотворця, інтелектуала, дискусанта, витонченого естета, гречного інтелігента, відданого учня та суворого опонента, егоцентриста та роздайбіди — ховав свою справжню сутність: людини іншої доби. Тієї доби, де слово честі щось важить, а принципи є непорушними; де безпосередність переживання переважає раціональні розрахунки, а унікальність всіляко вітається; де радість творчості окрилює, а критика викликає бажання зробити краще» [Чекан, 2023, с. 130–131].

Народний артист України, професор, відомий симфонічний і оперний диригент Юрій Луців, виконавець творів Олександра Козаренка, так відгукнувся про сольні й ансамблеві виступи піаніста: «Вони завжди вражали виконавською експресією, темпераментом, сміливістю інтерпретаторських пошуків, технічною свободою, виконавською заангажованістю та разом з тим тонким музичним смаком зрілого музиканта» [Луців, 2023, с. 71].

Професор Тетяна Молчанова, змальовуючи творчий портрет митця, дуже вишукано зазначає: «Музичний світ Олександра Козаренка представляється мені як різноманітність трагічних і гротескових, іронічних і романтичних, співчутливо-драматичних і глузливо епатажних барв життя. У своїх творах він створює сучасний життєвий ритм, який являє собою взаємодію двох ритмів: ритму порядку, визначеності та ритму випадковості, експресії» [Молчанова, 2023, с. 83].

Професор Аделіна Єфіменко, згадуючи про концерти піаніста у Мюнхені і виконання творів Миколи Лисенка, підкреслює: «Мистецьке покликання всесвітньо-відомого майстра сучасної української музики Олександра Козаренка — це поширення у світі знання і звучання української музичної мови. У своїй необмеженій творчими ініціативами практичній діяльності композитора, піаніста, дослідника, педагога, лектора Олександр Козаренко вивершує, презентує, порівнює звуковий ідеал української музики з іншими реаліями світового музичного життя. Виконавську особистість

Козаренка яскраво вирізняє позиція інтерпретатора особистісної комунікації зі слухачем» [Єфіменко, 2023, с. 45].

Володимир Сивохіп, генеральний директор Львівської національної філармонії імені Мирослава Скорика, торкається у спогадах перших років становлення О. Козаренка як митця у Львові та їхньої співпраці [Сивохіп, 2023, с. 105–108].

У розділі «Відеозаписи», який упорядкував доктор філософії Роман Дзундза, зібрано 170 позицій. Це авторські виконання О. Козаренка творів М. Лисенка, Б. Лятошинського, С. Людкевича, Н. Нижанківського, А. Кос-Анатольського, його виступи, інтерв'ю, фрагменти лекцій (зокрема, для студентів Українського Вільного Університету в Мюнхені, з яким митець тісно співпрацював), відеозаписи творів композитора (опера, ораторії, реквієм, кантати, оркестрові, вокально-оркестрові, вокальні, хорові, камерні, фортепіанні, органні твори) та про нього. Новацією видання є те, що в ньому не тільки міститься детальний опис цих відеозаписів, а й до кожної позиції додано QR Code, за яким можна тут же перейти і переглянути певний запис.

У виданні вміщено кілька сотень світлин — від дитячих років митця до чину його поховання. На них зафіксовані його творчі виступи на різних сценах України і світу, зустрічі з видатними особистостями, колегами, друзями, студентами.

Отже, у спогадах про Олександра Козаренка не тільки розкрито його життєтворчість. Це видання становить джерело для подальших наукових досліджень діяльності митця, адже його музикознавчі праці про феномен української національної музичної мови, про М. Лисенка як її творця, а також композиторська спадщина О. Козаренка сприяють утвердженню української національної та культурної ідентичності.

Список використаної літератури

1. Дзундза Р. М. Спогади про Олександра Козаренка. *Олександр Козаренко. недочитана партитура життя... Спогади про митця* / концепція, упоряд., ред. Г. В. Карась; ідея вид. і упоряд. Р. М. Дзундзи ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. С. 31–33.

2. Єфіменко А. Г. Спогади про виконання Олександром Козаренком Лисенкових творів у Мюнхені. *Олександр Козаренко: недочитана партитура життя... Спогади про митця / концепція*, упоряд., ред. Г. В. Карась; ідея вид. і упоряд. Р. М. Дзундзи ; Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. С. 45–48.

3. Коменда О. І. Олександр Козаренко — піаніст, композитор, музикознавець. Луцьк : Вежа, 2017. 252 с.

4. Луців Ю. О. Олександр Козаренко (in memoriam). *Олександр Козаренко: недочитана партитура життя... Спогади про митця / концепція*, упоряд., ред. Г. В. Карась; ідея вид. і упоряд. Р. М. Дзундзи ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. С. 71–72.

5. Молчанова М. О. Загадка розмірності таланту (творчий портрет Олександра Козаренка). *Олександр Козаренко: недочитана партитура життя... Спогади про митця / концепція*, упоряд., ред. Г. В. Карась; ідея вид. і упоряд. Р. М. Дзундзи ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. С. 82–87.

6. Сивохіп В. С. Це був політ яскравої комети над Львовом. *Олександр Козаренко: недочитана партитура життя... Спогади про митця / концепція*, упоряд., ред. Г. В. Карась; ідея вид. і упоряд. Р. М. Дзундзи ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. С. 105–108.

7. Терещенко А. К. Олександр Козаренко — сторінки спогадів. *Олександр Козаренко: недочитана партитура життя... Спогади про митця / концепція*, упоряд., ред. Г. В. Карась; ідея вид. і упоряд. Р. М. Дзундзи ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. С. 118–122.

8. Олександр Козаренко: Недочитана партитура життя... Спогади про митця / концепція, упоряд., ред. Г. В. Карась; ідея вид. і упоряд. Р. М. Дзундзи ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. 351 с.; іл.

9. Чекан Ю. І. «Жертва погасаючого світу...». *Олександр Козаренко: недочитана партитура життя... Спогади про митця / концепція*, упоряд., ред. Г. В. Карась; ідея вид. і упоряд. Р. М. Дзундзи ; Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. С.130–133.